PROTI ZLORABI.SI

PREVENTIVNA DELAVNICA O DIGITALNIH SPOLNIH ZLORABAH ZA TRETJO TRIADO OŠ:

VARNOST NA SPLETU: NA KAJ MORAM PAZITI?

Avtorica: Tea Vuga, mag. soc. del.
Izdajatelj: Lunina vila, so. p.
Kraj in datum: Ljubljana, oktober 2026

OSNOVNI PODATKI

Trajanje: 45 minut (1 šolska ura)
Skupina: 1 razred
Izvajalec: Predstavnik šolske strokovne službe ali razrednik po posvetu s strokovno službo; po možnosti dva izvajalca
Osrednje teme: Spletno spolno napeljevanje, izsiljevanje z intimnimi posnetki, deljenje intimnih posnetkov brez privolitve, ponarejene slike, ustvarjene z umetno inteligenco, kam po pomoč
Pripomočki: Prosojnice, projektor, prazni listi in pisala, rdeči in zeleni listki (po en par na učenca), listki za izstopni odgovor, škatla za anonimna vprašanja

SPLOŠEN CILJ:

Učenec razvije odgovoren in varen odnos do komunikacije na spletu in ve, kam se lahko obrne po pomoč.

**Zaradi preglednosti uporabljamo moško slovnično obliko (izvajalec, razrednik); označuje osebe vseh spolov.*

Avtorske pravice: Gradivo je dovoljeno brezplačno uporabljati izključno za nekomercialne izobraževalne namene. Dovoljena je njegova reprodukcija v celoti, v fizični ali elektronski obliki, ter brezplačno distribuiranje in javno objavljanje celotnega gradiva, tudi na spletnih straneh in družbenih omrežjih.
Vsebine gradiva je dovoljeno uporabljati pri izvedbi delavnice, vključno z njihovim javnim izvajanjem, predvajanjem, prikazovanjem in javnim prenašanjem, pod pogojem, da gre za nekomercialno oziroma negospodarsko uporabo. Tega torej ni dovoljeno uporabljati za prodajo, trženje, oglaševanje, promocijske namene, oddajanje v najem ali druge oblike komercialne oziroma gospodarske dejavnosti.
Pri reproduciranju, distribuiranju in javnem objavljanju mora gradivo ostati celovito in nespremenjeno. Posameznih delov ni dovoljeno samostojno objavljati, distribuirati ali vključevati v druga avtorska dela. Brez predhodnega dovoljenja imetnika pravic niso dovoljeni predelava, spreminjanje ali drugo poseganje v gradivo.

Projekt Protizlorabi.si nastaja pod okriljem Lunine vile in je sofinanciran s strani Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport kot projekt socialne ekonomije.

KDO NAJ IZVAJA DELAVNICO

Delavnica je namenjena izvajanju predstavnikov šolske strokovne (svetovalne) službe ali razrednikov po predhodnem posvetu s strokovno službo.
Razlog za to je občutljivost teme. Med uro ali po njej lahko učenec razkrije lastno izkušnjo ali izkušnjo bližnjega, na kar se je potrebno ustrezno odzvati. Izvajalec zato mora poznati šolski protokol, znati odgovoriti brez obsojanja in imeti ob sebi nekoga, ki lahko takoj ukrepa.

Predstavnik šolske strokovne službe

Delavnico lahko izvede samostojno. Pozna protokol ob razkritju in pristojne službe, zato lahko ob razkritju takoj ukrepa. Priporočamo, da o izvedbi obvesti razrednika, ki lahko učence podpre tudi po uri.

Razrednik po posvetu s strokovno službo

Delavnico izvede po posvetu (glej okvir spodaj). Učence dobro pozna, kar pomaga pri zaupanju. Učencem naj jasno pove, da je ura prostor za pogovor in ne za ocenjevanje. Med uro ali takoj po njej naj bo dosegljiv svetovalni delavec, po možnosti prisoten kot drugi izvajalec.

POSVET RAZREDNIKA S STROKOVNO SLUŽBO (PRED DELAVNICO)

- Skupaj preglejta cilje, zgodbe in potek ure.
- Preverita, ali je v razredu znan incident ali so učenci, ki bi lahko potrebovali dodatno podporo. Po potrebi delavnico prilagodita ali odložita.
- Pregledata uradni protokol ob razkritju zlorabe.
- Dogovorita, kdo je med uro in po njej na voljo ter kje.
- Razrednik prebere poglavje Uporabne informacije za izvajalca in se pripravi na vprašanja učencev.
- Dogovorita morebitno obvestilo staršem.

SKRB ZA IZVAJALCA

Tema se lahko dotakne tudi izvajalca. Kdor ima lastno izkušnjo nasilja ali se ob temi ne počuti varno, naj o tem spregovori s svetovalno službo in po potrebi delavnice ne izvaja. Po uri je smiseln kratek pogovor z drugim izvajalcem ali sodelavcem.

Projekt Protizlorabi.si nastaja pod okriljem Lunine vile in je sofinanciran s strani Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport kot projekt socialne ekonomije.

SPLOŠNA PRIPOROČILA ZA VODENJE

- Ura naj bo pogovor in ne predavanje: izvajalec več sprašuje, kot pojasnjuje, učenci pa do ugotovitev pridejo sami. Ne strašimo, ne moraliziramo in ne sramotimo, jezik pa prilagodimo starosti otrok.
- Poudarjamo, da je odgovornost vedno na strani osebe, ki izsiljuje, zlorabi zaupanje ali vsebino širi naprej. Kadar razprava zdrsne h krivdi osebe, ki je fotografijo poslala, pogovor umirjeno vrnemo k dejanjem storilca.
- Delamo z izmišljenimi osebami in nikogar ne sprašujemo po lastnih izkušnjah. Posmehljive opazke in stereotipe ustavimo.
- Na začetku opozorimo, da je tema lahko težka, povemo, kje lahko učenci poiščejo pomoč, in jim dovolimo kratek umik. Popolnega molka ne obljubljamo, saj bomo ob nevarnosti informacijo posredovali naprej, da bi lahko odrasli pomagali.
- Če je mogoče, uro izvajata dva strokovna delavca, da lahko eden v primeru razkritja zapusti prostor z učencem.

DOGOVOR RAZREDA

Učence povabimo, da sami predlagajo dogovore za uro, po potrebi pa dodamo manjkajoče:

- Vsak ima pravico do svojega mnenja. Vprašanj in odgovorov drugih ne zasmehujemo.
- Govori eden, ostali poslušamo.
- Zgodbe iz resničnega življenja pripovedujemo brez imen, na primer kot »nekdo, ki ga poznam«.
- Kadar nam je pogovor pretežak, lahko za kratek čas zapustimo dejavnost. Po uri se lahko obrnemo na izvajalca ali na svetovalno službo; izvajalec pove, kje jo najdemo.

Projekt Protizlorabi.si nastaja pod okriljem Lunine vile in je sofinanciran s strani Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport kot projekt socialne ekonomije.

ZGRADBA DELAVNICE

DEL	METODA	ČAS
Uvod, dogovor razreda in skrb zase	Pogovor	5 min
Uvodni krog: Moj telefon in jaz	Krog, dvig rok	5 min
Miti in resnice	Dviganje rok, razprava	5-10 min
Krogi zaupanja	Delo v parih, razprava	5 min
Hanina zgodba	Branje, razprava, delo v parih	15 min
Nasvet, kje poiskati pomoč	Delo v parih, razprava	5 min
Zaključek	Pisna refleksija	5 min

UVOD, DOGOVOR RAZREDA IN SKRB ZASE (5 MIN)

Vodja:

- Učence povabi, da sedejo v krog.
- Predstavi temo: »Danes se bomo pogovarjali o nečem drugačnem. Govorili bomo odnosih na spletu, o pritisku in izsiljevanju ter o tem, kje lahko poiščeš pomoč.«
- Pove: »Tema je lahko za koga težka in neprijetna. Kogar kaj vznemiri, lahko za nekaj minut izstopi, po uri pa se lahko pogovori z menoj ali v svetovalni službi, ki jo najde...«

UVODNI KROG: MOJ TELEFON IN JAZ (5 MIN)

Vodja:

- Postavi nekaj hitrih vprašanj, učenci pa nanje odgovarjajo z dvigom roke: »Kdo ima pameten telefon? Kdo je za zaslonom več kot dve uri na dan? Kdo ima kakšno omejitev rabe telefona ali spleta? Kako jim ta ustreza, ali se strinjajo z njo?«
- Vpraša: »Katera omrežja, aplikacije in igre uporabljate mladi?« in pusti proste odgovore.
- Pove: »Mnogi se na spletu pogovarjajo tudi z ljudmi, ki jih ne poznajo osebno, na primer v igrah ali drugih aplikacijah. Danes bomo iskali odgovor na to, kdaj tak pogovor lahko postane nevaren in neprijeten.«

Projekt Protizlorabi.si nastaja pod okriljem Lunine vile in je sofinanciran s strani Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport kot projekt socialne ekonomije.

MITI IN RESNICE (5-10 MIN)

Materiali: Rdeč in zelen listek za vsakega učenca, PPT

Vodja:

- Poda navodilo: »Prebral bom trditev. Premislite in na moj znak vsak dvigne zeleni listek, če misli, da trditev drži, ali rdečega, če ne drži.«
- Po vsaki trditvi (PPT stran 2) povabi enega ali dva učenca k utemeljitvi, nato razkrije odgovor in ga na kratko razloži (Priloga 1)
- Alternativno: če je v učilnici dovolj prostora, učenci namesto z listki glasujejo z gibanjem: v levi del učilnice stopijo tisti, ki menijo, da trditev drži, v desni tisti, ki menijo, da ne drži.

KROGI ZAUPANJA (5 MIN)

Material: List z diagramom za vsak par ali prazni A4 listi ter pisala, PPT

Vodja:

- Učence razdeli v pare; vsak par dobi list s krogi zaupanja (Priloga v PDF).
- PPT stran 3: »Prebrala bom sedet različnih osebnih podatkov. V paru se dogovorita, v kateri krog sodi vsak od njih, torej komu ga lahko zaupaš. Številko vpišita v ustrezen krog; če sodi izven vseh krogov, jo zapišita zunaj.« Učenci imajo nekaj trenutek za premislek ob vsakem podatku.
- Vodja vpraša nekaj parov za argumentacijo odločitev.

HANINA ZGODBA (15 MIN)

Material: PPT

Vodja:

- Prebere 1. del zgodbe o Hani in Luku (Priloga 3, PPT stran 4) in vpraša: »Katere podatke je Luka izvedel o Hani? Kako hitro je prišel iz kroga neznancev v notranji krog?«
- Vpraša, kakšni so bili opozorilni znaki (»red flags«)? Primeri: hitro zbližanje, laskanje in darila; spraševanje o starosti, šoli in o tem, kdaj so starši doma; selitev pogovora v zasebno aplikacijo; prošnja za skrivnost; postopno premikanje meja.
- Prebere 2. del zgodbe do prošnje (PPT stran 5)
- Vpraša: »Zakaj je bilo Hani tako težko reči ne? Kdo je odgovoren za to, kar se dogaja?« Poudari: odgovornost je v celoti na strani osebe, ki izsiljuje; poslana fotografija je zunaj Haninega nadzora.

Projekt Protizlorabi.si nastaja pod okriljem Lunine vile in je sofinanciran s strani Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport kot projekt socialne ekonomije.

- Poda navodilo: »Predstavljaj si, da Hana te fotografije še ni poslala. S sosedom najdita primer stavka, s katerim bi lahko Hana odgovorila ali prekinila pogovor.« Učenci podelijo svoje ideje.
- Poda dodatne predloge (Priloga 4)
- Prikaže PPT stran 5 in predstavi oblike digitalnega spolnega nasilja: grooming, izsiljevanje, deljenje brez privolitve, ponarejene slike z UI. Vpraša, če kdo zna sam razložiti, nato dopolni.
- Sintetizira končno sporočilo: »Dober odnos se gradi počasi. Če nas nekdo prehitro vleče v notranji krog, se ustavimo in povemo odrasli osebi. Tudi odrasli se lahko predstavi kot vrstnik.« Pove: »Za NE ni treba razloga. Če pritisk ne preneha, je dovoljeno prekiniti stik. Vemo pa, da je ob pritisku težko odgovoriti; odgovornost ni na tistem, ki ga prosijo, ampak na tistem, ki prosi.«

NASVET, KJE POISKATI POMOČ (5-10 MIN)

Materiali: PPT

Vodja:

- Pove, da Hana išče nasvet za pot naprej. Na podlagi obravnavanega naj s sosedom naj sestavita kratek nasvet zanjo, nato pa nekaj parov prosi, da podelijo.
- Povabi nekaj parov k branju nasveta. Nato razkrije priporočene korake (Priloga 5, PPT stran 6) in poudari, da se vrstni red lahko razlikuje. Ključno je, da Hana zadeve ne rešuje sama.
- Prikaže PPT stran 7 in predstavi vire pomoči. Poudari, da je prijava namenjena zaščiti osebe v stiski. Kdor v bližini nima odrasle osebe, ki ji zaupa, lahko pokliče TOM telefon 116 111.
- Strne tri sporočila: Nisi sama ali sam. Za zlorabo ni kriv tisti, ki jo doživi. Povej naprej odrasli osebi.

IZAKLJUČNA REFLEKSIJA (5 MIN)

Materiali: PPT, vrečka/škatlica, listek A6/A7 s pisali za vsakega

Vodja:

- Razdeli listke: »Napiši eno stvar, ki si jo odnesel_a, ali vprašanje, ki ga imaš. Podpisati se ni treba. Listek vrzi v škatlo.«
- PPT s kontakti ostane na platnu, ko učenci odhajajo. Po uri ostane v učilnici še nekaj minut za osebne pogovore.

Po uri

- Pregled listkov in vprašanj iz škatle: odgovore na splošna vprašanja posredujte razredu, vprašanja, ki razkrivajo stisko ali zlorabo, obravnavajte po šolskem protokolu.
- Svetovalna služba naj ostane dosegljiva. Razmislite o kratkem obvestilu staršem z viri pomoči.

Projekt Protizlorabi.si nastaja pod okriljem Lunine vile in je sofinanciran s strani Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport kot projekt socialne ekonomije.

PRILOGA 1: MITI IN RESNICE

Trditev	Odgovor	Pojasnilo za izvajalca
Fotografijo, ki jo pošljem, lahko druga oseba shrani in pošlje naprej, tudi če v aplikaciji po nekaj sekundah izgine.	DRŽI	Posnetek zaslona ali fotografiranje z drugim telefonom omogočata shranjevanje. Pošiljatelj nima več nadzora.
Na spletu je vedno mogoče ugotoviti, ali je oseba res tista, za katero se izdaja.	NE DRŽI	Profili, fotografije in starost so lahko ponarejeni. Odrasla oseba se lahko predstavi kot vrstnik.
Popuščanje izsiljevalcu običajno vodi v nove zahteve.	DRŽI	Izsiljevanje se po popuščanju običajno nadaljuje ali stopnjuje. Ne plačaj, ne pošiljaj nič novega in povej odrasli osebi.
Za izsiljevanje in širjenje fotografije je kriva oseba, ki jo je poslala..	NE DRŽI	Odgovornost nosi oseba, ki izsiljuje, shrani brez dovoljenja ali deli naprej. Pošiljanje pod pritiskom ni krivda.
Ponarejena intimna slika, ki jo ustvari umetna inteligenca, lahko osebo močno prizadene, čeprav ni resnična.	DRŽI	Tudi ob ponarejenem gradivu pride do resničnih posledic. Tudi ustvarjanje in širjenje takih slik je lahko kaznivo; zato jih prijavimo.
Če v razredni klepet pride intimna fotografija sošolke ali sošolca, tisti, ki jo samo prejmejo, ne morejo nič narediti.	NE DRŽI	Lahko je ne shranijo in ne pošljejo naprej, ne komentirajo posmehljivo, osebi pokažejo podporo, povedo odrasli osebi in vsebino prijavijo.

Projekt Protizlorabi.si nastaja pod okriljem Lunine vile in je sofinanciran s strani Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport kot projekt socialne ekonomije.

PRILOGA 2: KROGI ZAUPANJA (AKTIVNOST 3)

Krogi zaupanja (list za pare, v PDF)
Tehnika krogov zaupanja je uveljavljena pedagoška metoda za pogovor o tem, komu kaj zaupamo. List natisnite za vsak par. Po možnosti ga lahko tudi narišejo na bel A4 papir.

Podatki, ki jih izvajalec prebere (usmeritev za pogovor; odgovori se lahko razlikujejo, pomembna je utemeljitev):

Podatek	Običajna usmeritev
Moj vzdevek v spletni igri	Lahko ga vidijo vsi, tudi neznanci. Ni osebni podatek, če ne razkriva imena ali kraja.
Ime šole in razred, ki ga obiskujem	Prijatelji in znanci. Neznancu ni treba vedeti.
Kdaj so starši zvečer doma	Družina in najbližji. Neznanec tega nikoli ne potrebuje.
(Stalna) trenutna lokacija (primer Iphone, Snapchat…)	Ta je lahko relevantna zgolj za naše najbližje, ki zaradi skrbi želijo biti obveščeni, kje se nahajamo v določenemu trenutku.
Moja telefonska številka	Družina ter prijatelji in znanci. Drugi pa te ne potrebujejo.
Fotografija mojega obraza	Prijatelji in znanci, če jo želimo deliti, pri neznanih osebah pa naj bomo previdni.
Geslo za moj profil	Samo jaz.
Skrivnost, ki mi je težka	Krog zaupanja: družina, najbližji in odrasla oseba, ki ji zaupam.
Moj vzdevek na IG/Snapchatu	Lahko ga vidijo vsi, vendar se lahko za občutek zasebnosti odločimo, da ga ne povemo neznancu.
Intimna fotografija	Ne sodi v noben zunanji krog. Ostane pri meni, nihče je ne sme zahtevati.

Projekt Protizlorabi.si nastaja pod okriljem Lunine vile in je sofinanciran s strani Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport kot projekt socialne ekonomije.

PRILOGA 3: ZGODBA O HANI IN LUKU (AKTIVNOST 4)

Imena so izmišljena, zgodba je fiktiven primer nečesa, kar se v družbi dogaja pogosto.

1. del

Hana je stara 13 let. V priljubljeni spletni igri (primer: Roblox) jo v klepetu nagovori igralec z vzdevkom Luka_14. Pomaga ji pri težki nalogi, pohvali njeno igranje in ji podari redek virtualni predmet (ang. *gadget*). Hana je vesela, da ima nekoga, ki jo razume. Luka jo vpraša, koliko je stara, v katero šolo hodi in ali so starši zvečer doma. Pove, da je v igri preveč ljudi, in predlaga, da pogovor preselita na Snapchat, kjer se bosta lažje pogovarjala.
V Snapchat-u ji piše vsak dan, Hani pa je nov stik v veselje. Luka ji reče, da je veliko bolj zrela od svojih vrstnic in da drugi ne bi razumeli tega, kar imata onadva. Prosi jo, naj staršem ne pove, ker bi vse pokvarili, in naj odnos raje ohranita kot skrivnost.

2. del

Neke noči Luka napiše: »Rad bi videl tvojo intimno fotografijo. Če mi zaupaš, mi jo pošlji. Prijatelji si zaupajo.« Hana tega ne želi, vendar se boji, da bo Luka užaljen in se ne bo več oglasil. Tolaži se, da verjetno to počnejo tudi druge in da tako pač je. Po dolgem oklevanju fotografijo pošlje.
Čez nekaj minut ji Luka napiše: »Imam jo shranjeno. Zdaj pošlji še eno. Če ne, jo bom poslal tvojim sošolcem.« Hana od strahu zamrzne. Ne ve, kaj naj stori, in se počuti krivo.

PRILOGA 4: PREDLOGI IZJAV (AKTIVNOST 5)

Primeri stavkov (izvajalec jih uporabi, če jih učenci ne podajo)

- Jasno ne: »Ne, tega ne želim.« »Nehaj me prositi.« »Tega ne bom storil_a in o tem se ne bomo več pogovarjali.«
- Umik ali izgovor: »Mama mi pregleduje telefon.« »Pogovor končujem.« Spremeni temo ali ne odgovori; molk je tudi odgovor.
- Prekinem stik in povem odrasli osebi: »Blokiram te.« »Povedal_a bom odrasli osebi.« Nato blokiraj in povej odrasli osebi, ki ji zaupaš.

Poudarek: ob pritisku je zavrnitev lahko težka, zato ni pričakovanja, da bi morala vsaka oseba odgovoriti popolno. Ključno je, da je odgovornost na strani osebe, ki pritiska.

Projekt Protizlorabi.si nastaja pod okriljem Lunine vile in je sofinanciran s strani Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport kot projekt socialne ekonomije.

PRILOGA 5: KORAKI ZA MLADOSTNIKA (AKTIVNOST 6)

Korak	Kaj storiti
Prenehaj s komunikacijo	Ne pošiljaj novih fotografij, ne plačuj in ne izpolnjuj novih zahtev.
Povej nekomu	Izberi odraslo osebo, ki ji zaupaš (starš, polnoleten brat ali sestra, učitelj, svetovalna služba). Če je ni, pokliči TOM telefon 116 111.
Zavaruj dokaze	Preden prijaviš ali blokiraš stik, shrani posnetke zaslona sporočil in groženj, ime profila, povezavo do profila ali objave ter datum in čas komunikacije. Pogovora ne izbriši.
Prekini stik	Če je mogoče, utišaj, omeji ali blokiraj račun.
Prijavi	Odvisno od situacije: posnetke spolne zlorabe otrok prijavi Spletnemu očesu (spletno-oko.si), kaznivo dejanje policiji, profil ali objavo neposredno platformi. Za odstranitev razširjene vsebine pa s pomočjo digitalnega odtisa deluje tudi portal TakeItDown.

PRILOGA 6: POVRATNA INFORMACIJA IZVAJALCA ZA LUNINO VILO

Ker so delavnice pripravljene prav za vas, nas še posebej zanima, kako ste se znašli z njihovo izvedbo. Za namen izboljšave gradiva bomo za vašo povratno informacijo še posebej hvaležni. Po izbiri lahko odgovorite na eno ali več navedenih vprašanj, odgovore pa nam pošljete na info@luninavila.si.

- Kateri del ure je deloval najbolje in zakaj?
- Kje je zmanjkalo časa ali so bili učenci zmedeni?
- Ali so se pojavila vprašanja ali stiske, ki jih je treba predati svetovalni službi?
- Kaj bi spremenili pri naslednji izvedbi?

Projekt Protizlorabi.si nastaja pod okriljem Lunine vile in je sofinanciran s strani Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport kot projekt socialne ekonomije.

UPORABNE TEORETIČNE INFORMACIJE ZA IZVAJALCA

POJMI

Oblika zlorabe	Kako izgleda
Grooming (spletno spolno napeljevanje otrok)	Odrasla oseba ali starejši vrstnik se z otrokom prek spleta postopno zbližuje (pohvale, darila, skrivnosti), da bi ga pridobil za spolno dejanje ali spolne posnetke. Pogosto se predstavi kot vrstnik.
Izsiljevanje z intimnimi posnetki (sextortion)	Storilec grozi z objavo intimne vsebine, če oseba ne pošlje več posnetkov, denarja ali ne stori nečesa drugega. Pogosto se začne z lažnim profilom.
Deljenje intimnih posnetkov brez privolitve	Shranjevanje, kazanje ali pošiljanje intimne fotografije ali posnetka drugim brez dovoljenja osebe na posnetku. Privolitev v pošiljanje eni osebi ni privolitev v shranjevanje ali deljenje.
Neželene spolne vsebine (cyberflashing)	Pošiljanje golih ali spolnih fotografij osebi, ki jih ni želela prejeti. Lahko je oblika spolnega nadlegovanja.
Ponarejene intimne slike z UI (deepfake)	Slika ali posnetek, ki ga ustvari umetna inteligenca in prikazuje osebo v intimni situaciji, ki se ni zgodila. Slika je lažna, škoda pa resnična.
Sekstanje (sexting)	Izmenjava spolno obarvanih besedil, fotografij ali posnetkov prek telefona ali spleta.
Intimna fotografija	Fotografija, na kateri je oseba gola ali razgaljena (pogovorno tudi »nude«).

Projekt Protizlorabi.si nastaja pod okriljem Lunine vile in je sofinanciran s strani Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport kot projekt socialne ekonomije.

Razširjenost

- Metaanaliza raziskav, zbranih po letu 2016, ocenjuje, da približno petina mladostnikov intimne posnetke pošilja (19,3%), dobra tretjina jih prejema (34,8%), okoli 14,5% pa jih je že brez soglasja posredovalo tuje posnetke. Avtorji ocenjujejo, da so stopnje verjetno dosegle plato, in priporočajo, da izobraževanje o varnem in spoštljivem ravnanju steče zgodaj (Mori idr., 2022).
- V slovenski raziskavi o spletnem nadlegovanju je neželeno prejemanje fotografij s spolno vsebino navedlo 12% osnovnošolk in 7% osnovnošolcev (Brečko idr., 2025).

Pravni vidik v Sloveniji

- **Pridobivanje oseb, mlajših od 15 let, za spolne namene (173.a člen KZ-1):** obravnava nagovarjanje osebe, mlajše od 15 let, prek informacijskih ali komunikacijskih tehnologij za srečanje z namenom spolnih dejanj ali izdelave gradiva s spolno vsebino.
- **176. člen KZ-1:** obravnava prikazovanje, izdelavo, posest in posredovanje pornografskega ali drugega spolnega gradiva, ki vključuje mladoletne osebe, in zajema tudi realistične podobe.
- **Kazenska odgovornost:** otroci, mlajši od 14 let, kazensko ne odgovarjajo. Vseeno pa imajo njihova dejanja posledice na drugih ravneh (obveščanje staršev, šola, CSD).
- **Obveznosti šole:** ob sumu zlorabe šola ravna po veljavnem protokolu in obvesti pristojne službe (center za socialno delo, policija).

Projekt Protizlorabi.si nastaja pod okriljem Lunine vile in je sofinanciran s strani Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport kot projekt socialne ekonomije.

KO SE UČENEC IZPOVE

1. Poslušamo

Prisluhni mirno in brez prekinjanja. Pokaži, da zaupanje ceniš; ne presojaj in ne zmanjšuj stiske.

2. Razbremenimo krivde

Povej, da krivda ni njegova. Take stvari se ne bi smele dogajati.

3. Ne raziskujemo

Zastavi le vprašanja, ki so nujna za nadaljnje ukrepanje (kaj se je zgodilo, ali je vsebina že objavljena, ali je učenec trenutno varen). Ne sprašuj »zakaj« in ne prosi, naj ti pokaže vsebino.

4. Povemo, da moramo ukrepati

Pojasni, da molka ne moreš obljubiti, in povej, koga boš obvestil in zakaj. Ravnaj po šolskem protokolu in takoj vključi svetovalno službo. Poskrbi, da učenec ni sam, in dogovorita se o naslednjem koraku.

Več info: https://www.protizlorabi.si/otrok-se-mi-je-izpovedal/

Projekt Protizlorabi.si nastaja pod okriljem Lunine vile in je sofinanciran s strani Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport kot projekt socialne ekonomije.

PROTI ZLORABI.SI

VIRI POMOČI

TOM telefon
Pogovor za otroke in mladostnike, brezplačno in anonimno

116 111

e-tom.si

Spletno oko
Anonimna prijava posnetkov spolne zlorabe, pomoč pri odstranjevanju posnetkov

spletno-oko.si

Društvo Združenje za moč
Podpora osebam, ki so doživele spolno nasilje

080 28 80,
041 204 949 (LJ)

ProtiZlorabi.si
Portal z informacijami o spolnih zlorabah otrok in mladostnikov

protizlorabi.si

Šolska svetovalna služba
Pogovor in pomoč na šoli

SOS telefon za ženske in otroke - žrtve nasilja
Svetovanje in podpora, tudi prek klepetalnice

080 11 55 (dostopen 24/7)

Policija
Prijava kaznivega dejanja; v neposredni nevarnosti 112

113

policija.si

TakeItDown
Preprečevanje širjenja in pomoč pri odstranjevanju eksplicitnih, golih ali delno golih intimnih posnetkov mladoletnih oseb

takeitdown.ncmec.org/sl/

Help4u
Platforma za hitre nasvete za mlade v primeru digitalnega spolnega nasilja

help4u-project.eu

Projekt Protizlorabi.si nastaja pod okriljem Lunine vile in je sofinanciran s strani Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport kot projekt socialne ekonomije.

LITERATURA

- Brečko, B., Plaskan, J., & Čampa, E. (2025). Spletno nadlegovanje med mladimi v Sloveniji: Poročilo raziskave. Fakulteta za družbene vede, Univerza v Ljubljani.
- Center za varnejši internet Slovenije. (2019). Odklikni! Ustavimo spletno nasilje nad ženskami in dekleti: Priročnik za strokovnjakinje in strokovnjake, ki delajo z mladimi. Fakulteta za družbene vede, Univerza v Ljubljani. *https://safe.si/gradiva/gradiva-za-ucitelje/gradiva-odklikni-ustavimo-spletno-nasilje-nad-zenskami-in-dekleti*
- Puschner, M. (ur.). (2024). Spletno nasilje: Prepoznavanje, obvladovanje in ukrepanje. Založba Univerze v Ljubljani. https://doi.org/10.51936/9780612950705
- Kazenski zakonik (KZ-1-NPB4). (2012). Uradni list Republike Slovenije, št. 50/12 – UPB in 54/15.
- Kovač, L. (2026). Priročnik za izvedbo učne ure »Intimnost na spletu«. Zveza prijateljev mladine Slovenije. *https://www.e-tom.si/sites/default/files/Priro%C4%8Dnik%20za%20izvedbo%20u%C4%8Dne%20ure%20Intimnost%20na%20spletu_0.pdf*
- Mori, C., Park, J., Temple, J. R., & Madigan, S. (2022). Are youth sexting rates still on the rise? A meta-analytic update. Journal of Adolescent Health, 70(4), 531–539. *https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2021.10.026*
- ProtiZlorabi.si. (2026). ProtiZlorabi.si. https://www.protizlorabi.si/
- Spletno oko. (b. d.). Prijava nezakonitih spletnih vsebin. https://www.spletno-oko.si/
- Spletno oko. (b. d.). Spletni grooming: Pravna podlaga. https://www.spletno-oko.si/spletni-grooming/pravna-podlaga
- Ženska soba. (2022). SNEP 2 – Junior: Seksualno nasilje – edukacijski i preventivni program 2 – Junior. https://snep2junior.zenskasoba.hr/

Projekt Protizlorabi.si nastaja pod okriljem Lunine vile in je sofinanciran s strani Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport kot projekt socialne ekonomije.